

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

44. An secreta Principum, seu exercitus licitum sit revelare ad evitandum grave damnum alterius crimen occultu[m], & peccatum sibi sun secreto revelatum manifestare, etiamsi illi inde mors immineat, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

à peccatis, quàm à pietate. Nam extra pugnam, quando in otio viuunt, multas habent peccandi occasiones, quas non habent in ipsa pugna actuali. Tunc potius solliciti sunt de pia morte, & dolore peccatorum, quàm de nouis peccatis perpetrandis, vel etiam excogitandis.

4. Verùm contrariam sententiam tenet Lorca in 2. 2. *quæst. 20. artic. 4.* ubi sic ait. Non solum propter necessitatem videntem, & utilitatem sed abique vtraque, & etiam si bellum sit iniustum, non existimo esse peccatum præliari in die festo, dummodo Missa non prætermittatur. Circumstantia enim diei festi non vitiat bellum iustum, aut auget malitiam belli iniusti, quoniam præliari non est opus seruile. Non esse autem seruile declaratur exemplo, nam agere ludos bellicos, vt hastiludia in die festo exultationis aut exercitationis gratia, censetur licitum, & non computatur inter opera seruilia; & rixari priuatum in die festo, etiam vsque ad occisionem hominis, non existimatur opus seruile, nec contra festiuitatis obseruationem; ergo nec publicum bellum. Quid enim interest? Itaque nulla est circumstantia temporis ad bellandum obiectanda. Quod plene definiti videtur Nicolaus in *cap. si nulla, allegato*. Si nulla, vrget, inquit, necessitas, non solum in quadragesimali tempore, sed omni est à prælio abstinendum. Si autem inuitabilis vrget necessitas & importunitas, nec quadragesimali tempore est bellorum præparationi parcendum; ac si dicat. Solum in considerandum est, an bellum sit iustum, & necessarium: de tempore autem nulla est habenda ratio.

Et hanc sententiam præter Lorcam docet nouissimè Hurtad. de Mend. *vol. 2. disp. 169. sect. 15. §. 150.* Coñinch. *disp. 31. de bello dub. 7. n. 123.* Molina *l. 1. tr. 2. disp. 111.* Reginaldus *tom. 2. lib. 21. c. 8. num. 99.* quibus ego adhaereo.

5. Quæres. An in die festo; quando prælium est in prociectu, ad Missam audiendam Milites teneantur: Caietanus & Lorca Cisterciensis asserunt, Missam non esse prætermittendam abique grauissima necessitate; sed tamen satis respondetur, si auditio illa Missæ præparationi ad prælium non noceat, consuetissimum, imò necessarium est eam audire: in hoc enim casu præceptum Ecclesiæ obligat: sed si tantisper hæc auditio impediatur, aut milites ne se, vt par est, ad pugnandum accingant; aut Sacerdotes, ne vacent tunc confessionibus ipsorum Militum audiendis; quod opus præstat auditioni Missæ, non est dubium, quin ab eius audicione merito excusentur. Et ita tenet Duualhus in 2. 2. *Dini Thoma tractat. de charitate, quæst. 16. art. vltim.*

RESOL. XLIV.

An secreta Principum, seu Exercitus licitum sit reuelare ad euitanda tormenta, & iacturam vite?

Et an liceat ad euitandum graue damnum alterius crimen occultum & peccatum tibi sub secreto reuelatum manifestare, etiam si illi inde mors imminet, aut infamia, modo illud secretum sine vi & fraude ab eo acceptis?

Et quid, si sine causa suprascriptum crimen occultum, & peccatum proderet, an extra peccatum teneatur etiam ad restitutionem, si pro deposito aliquid accepit? Ex parte 6. tractatu 6. & Misc. 1. Resol. 60.

§. 1. Respondeo negatiuè. Et ideo assero, quòd si aliquis sciat secretum Regis, seu exercitus, vel Reipublicæ; ex cuius reuelatione vel vita,

Tom. VII.

vel fama Regis, vel magnum aliquod bonum publicum pendet; non licebit illud reuelare; quia præcunte natura lumine docemur bonum commune anteferendum esse priuato. Vnde sequitur militem Hispanum à Gallo in bello captum, quamuis tormento um vi torqueatur, aut occidatur, non posse tuta conscientia secreta iusta sui exitus aperire; nec è contra Gallum militem secreta exercitus Galliæ, quando ea secreta conducunt ad conseruationem totius exercitus. Et ita docet Nauarra de *restit. lib. 2. cap. 4. num. 130.* Malderus de *iniuria, tract. 7. cap. 1. dub. 10. & 11.* & alij quos citat & sequitur Fagundez in *præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 8. cap. 6. num. 11.*

2. Notandum est tamen seclero suprascripto casu ad vitandum graue damnum, verbi gratia, torturam, poteris licite alterius crimen occultum & peccatum tibi sub secreto reuelatum manifestare; etiam si inde mors illi imminet, aut infamia sequatur: modo illud secretum sine vi & fraude ab eo acceptis. Probatur: quia si illud non teneor seruare, quando vergit in damnum proximi; multò minùs teneor quando vergit in meum damnum; nemo enim magis proximus est, quàm quisque sibi. Secundo; quia non teneor cum tanto meo incommodo seruare vitam aut famam proximi. Tertio; quia illud secretum est quoddam veluti depositum apud me occultatum, quod non teneor cum tanto damno meo seruare occultum; si tamen sine causa proderem, inferrem iniuriam deponenti, & tenerem ad restitutionem, si pro deposito aliquid accepit, quia voluntariè essem causa damni proximo illati. Ita Nauarra & Fagundez *locis citatis* quibus adde L. sium *lib. 2. cap. 11. dub. 8. num. 54. & seq.*

RESOL. XLV.

In quo peccant Milites erga eos, apud quos commorantur?

Et quid teneantur restituere?

Et de aliquibus alijs agitur, in quibus peccant mortaliter Milites, si non obediunt Duci, vel residet militia: & quis, quid, & quibus in aliquibus alijs casibus tunc occurrentibus restituere teneatur? Ex parte 6. tractatu 4. Resolutione 26.

§. 1. Respondeo grauitè peccare milites, & cum onere restituendi.

1. Primo, qui aliquid Rusticis, alijve, apud quos hospitantur, aut per quos transeunt, subripiunt; aut ab iniuris extorquent præter ea, quæ ex constitutione Principis debent eis subministrari, quæ seruitia vocare solent, vt sunt lumen, ignis, lectus, palea. Nec excusantur; si Rustici petentibus, aut quandoque etiam vltro iis offerant pecuniam, aut similia; quia donationes illæ communiter non sunt spontaneæ, sed coactæ; metu maioris mali: atque ita peccant accipientes, nisi constet eas omnino liberè fieri.

3. Secundo; quando actu aut favore ab iis, qui ipsis hospitia debent præscribere, obtinent plures schedulas, quibus iis diuersæ domus pro hospitio assignant; & deinde ab aliquibus pecunias accipiunt, vt apud eos non hospitentur: quæ ratione multi iniuste grauantur.

4. Ex priore dicto excipe casum, quo milites ob defectum solutionis sunt in extrema, aut graui necessitate; ita vt se sustentare nequeant: nisi à suis hospitibus sibi necessaria extorqueant; tunc enim id licite faciunt. Quæ hic maxime locum habent, cum alijs milites necessarid debent aut perire, aut castra deserere, quod fieret cum maximo totius communitatis,

M m 3 atque